

ДО
ЧЛЕНОВЕТЕ НА НАУЧНОТО
ЖУРИ, НАЗНАЧЕНО СЪС
ЗАПОВЕД № 1458 ОТ 25.06.20 Г.
НА ЗАМЕСТНИК РЕКТОРА ПО
НИД НА УНСС

СТ А Н О В И Щ Е

на доц. д-р Траян Конов относно труда на СВЕТОСЛАВ ИВАНОВ ИВАНОВ на тема: *„Задължението на управителя от воденето на чужда работа без възлагане според българското облигационно право“*, представен за публична защита на дисертация за получаване на образователна и научна степен „доктор“ по научно направление 3.6. Право, научна специалност „гражданско и семейно право“ с научен ръководител доц. д-р Таня Йосифова

1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДОКТОРАНТА И ДОКТУРАНТУРАТА:

Дисертантът СВЕТОСЛАВ ИВАНОВ е магистър по право на УНСС (2013 г.), а от 2015 г. е задочен докторант към катедра „Частноправни науки“ при УНСС, с научен ръководител доц. д-р Таня Йосифова. Бил е хоноруван асистент по „Основи на правото“ в УНСС. Понастоящем е младши съдия в Окръжен съд Велико Търново.

Дисертантът е публикувал серия от изследвания относно воденето на чужда работа без възлагане, като дисертационният труд е посветен на един от изследваните от автора проблеми.

2. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИТА:

2.1. Обем, структура, език и Автореферат:

2.1.1. Дисертационният труд е в общ обем 282 стр., чист обем на научното изложение 258 страници, кратко и подробно съдържание, списък на съкращенията и други обяснения относно текста, Appendix, съдържащ редакция на текстовете на ЗЗД относно воденето на чужда работа без възлагане с нанесени авторови предложения за изменение и допълнение, библиографска справка, съдържаща близо 260 източника на български, руски, гръцки, латински, френски, италиански, испански, португалски, холандски и английски език. Съчинението съдържа и 1525 бележки под линия.

2.1.2. Научното изложение е структурирано по класическата за дисертационен труд схема – увод, три глави и заключение, вътрешно разделени на параграфи с непрекъснатата номерация (общо 24), вътрешно разделени на означени с римски и арабски цифри, а понякога и с букви (кирилски) озаглавени подразделения.

2.1.3. Темата на дисертацията е ограничена само до директните искове от воденето на чужда работа без възлагане (задълженията на гестора), макар авторът в други свои публикувани съчинения (посочени и в списъка по т. 6 от Автореферата) да е изследвал множество различни проблеми на воденето на чужда работа, които заедно биха конструирали общо систематично изложение върху института в значителен обем.

2.1.4. Езикът на автора е прецизен, в някои случаи дори леко маниерен, и демонстрира впечатляваща му възможност да излага тезите си, както и богата обща и езикова култура.

2.1.5. Авторефератът представя коректно основните постижения на изследването и съдържанието на труда.

2.2. Актуалност и оригиналност на изследването:

2.2.1. В българската литература до сега не е публикувано монографично изследване върху воденето на чужда работа без възлагане, нито такова посветено на отделни проблеми на института. Нещо повече, публикациите върху темата, включително и дидактическите изложения, се броят с лекота на пръсти и според основателната оценка на автора са твърде кратки, което по неговите думи го е провокирало да посвети усилията си на изследването на гестията.

Предвид практическото значение на института и неговия класически произход, характерната за извъндоговорните източници на задължения сбитост на легалната уредба, създаваща не само простор, но и необходимост от доктринерно изясняване, без всякакво съмнение избраната тема е актуална и обладава подчертана теоретична и практическа значимост, която се подсилва и от начина, по който дисертантът я представя и интерпретира – чрез задълбочен исторически и сравнителноправен анализ и жива полемика с познатите в световната литература тези, на чийто фон аргументира собствените си възгледи, търсейки и паралели на изследвания институт, с други правни фигури.

2.2.2. Специално следва да бъде изтъкнат и подходът на автора към проведеното изследване, който респектира с анализа върху

ползвани в оригинал римски, византийски и от новото време текстове и подчертан афинитет към историческото проследяване на проблема, което позволява изложението да бъде сравнявано с най-добрите литературни образци от миналото и му придава определена информативна ценност.

2.2.3. Нещо повече, посветените на римското право и развитието му изложения не са концентрирани, както обикновено се случва при цивилистични изследвания, в кратка историческа част, а присъстват в цялото изложение като аргументират изводите на автора относно действащата уредба и дори могат да бъдат схващани като самостоятелно чисто романистично и историческо изследване.

3. ПУБЛИКАЦИИ ПО ТЕМАТА:

Докторантът е публикувал шест статии, някои по същество студии, посветени на свързани с темата на дисертацията проблеми в авторитетни български списания: „Юридически свят“, „Търговско право“, „Съвременно право“, „Търговско и облигационно право“, с които са публикувани и съществени части на дисертационния труд и са удовлетворени наукометричните показатели по Област 3 от Приложение към чл. 1а от ППЗРАСРБ.

4. ОЦЕНКА НА НАУЧНИТЕ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИТЕ ПРИНОСИ:

4.1. Очертаната актуалност и оригиналност на темата и задълбочеността на анализа обясняват основателността на авторските претенции относно множеството научни приноси, които с някои изключения (по-долу т. 5) споделям. Наистина състоянието на домашната литература, а и на съдебната практика, позволяват аргументацията и изводите на автора по редица въпроси да бъдат определени като приноси в българската доктрина.

4.3. Новост в българската литература е и подробният компаративистичен анализ на уредбата на водене на чужда работа без възлагане във: Франция, Италия, Испания, Португалия, Луизиана, Квебек, Германия, Швейцария (включително проекта за нова обща част на OR), Австрия, Гърция и DCFR;

4.4. Като приносна следва да се определи и интерпретацията на множество практически примери, предмет на български и чуждестранни съдебни решения.

4.5. В труда са аргументирани и редица тези, свързани изключително с интерпретация на относими към историята на римското и общото (преди европейските кодификации) право текстове (по-горе т. 2.2.3.), чийто приносен характер, предвид квалификацията ми не смея да коментирам, оставяйки тази задача на рецензента доцент д-р Константин Танев.

4.6. Сред по-конкретните тези и изследвания с приносен характер, наред с многото други, следва да бъдат изтъкнати:

4.6.1. Детайлното проследяване на генезиса и развитието на института от класическото римско право до модерните кодекси, което е новост в българската цивилистична и романистична научна литература;

4.6.2. Опитът за конструиране на критерий за разграничаване на правните от фактическите действия и критиката на това разграничаване (с. 99 – 103);

4.6.3. Приемането, че управителят би могъл да извършва разпоредителни действия (с. 113 – 115), което авторът отнася до правни разпореджания – при фактическите едва ли е имало спор;

4.6.4. Детайлните разграничения на воденето на чужда работа без възлагане от други правни фигури (с. 119 – 137), въпреки някои възражения, които отделни изводи могат да повдигнат;

4.6.5. За пръв път у нас е представено изложение върху проблемите на множество страни в гестийното отношение (с. 144 – 150);

4.6.6. Обосноваването на възможността и определяне на последиците от предприемането и воденето на работата в смесен – на доминуса и гестора интерес – чл. 62, ал. 2 ЗЗД (с. 155 - 156), което до сега е било отричано, или повече от схематично излагано в литературата у нас, при допускане на определено неразграничаване на последиците по ал. 2 и ал. 3 на чл. 62 ЗЗД;

4.6.7. Детайлният анализ на отговорността на гестора и нейните ограничения (с. 228 – 246).

5. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ:

5.1. Предвид ограничаването на темата до задълженията на гестора (прекия иск), вън от обхвата на изследването би следвало да

останат въпросите свързани със задълженията на доминуса, в частност: задължението за заплащане на възнаграждение, съпоставката с и аргументът теглен от иска по чл. 59 ЗЗД (с. 123 и сл.), въпросът за представителното водене на работата без възлагане (с. 75 -76, 103 - 108) и редица други въпроси, чието разглеждане обаче е запазено в изложението, макар вероятно със съкращения. Същото се отнася и до предложенията *de lege ferenda*, извън тези по чл. 60 ЗЗД. Това състояние на нещата може да се оправдае от последващо преформулиране на заглавието и съответно прередактиране на текста. Симптоматично е, че тъкмо в тези части изводите и разсъжденията на автора будят у мен някои възражения.

5.2. Доколкото задачата ми е да представя не рецензия, а становище - *minus plena recensio*, ще си позволя да се огранича само до някои примери:

5.2.1. Въпреки изложените от дисертанта аргументи относно представителната гестия (с. 75 – 76, 103 - 108), мисля че тази конструкция е последица от историческото приписване на ефекта упълномощаване с пряка представителна власт като последица от договора за мандат. При възприетия у нас абстрактен принцип на възникване на пряката представителна власт (чл. 36 и сл. ЗЗД), който подобно на уредбата в Италия и във Франция (след модернизацията на общата част на облигационното право), не е проведен консеквентно, доколкото правилата на договора за мандат са запазени без концептуални изменения – без връщане към римския първообраз – възлагане на безвъзмездна грижа за работите на манданта (§ 662 – § 676 BGB), всеки опит да се пледира в полза на представителна гестия, както и текстът на чл. 61, ал. 1 ЗЗД в частта му: „*да изпълни задълженията, сключени от негово име*“, представлява за мен неразграничаване на ефектите на представителството от тези на основното правоотношение и като така е историческа аномалия. Поради това, намирам че макар кратка и декларативна, тезата на Любен Василев¹, че това задължение не е към третото лице, а към гестора, е по-модерната и по-правилната. Разбира се, личното ми доктринерно предпочитание не бива да бъде натрапвано на дисертанта.

5.2.2. Трудно ми е да се съглася също, че чл. 286 ЗЗД урежда тъкмо *actio mandati contraria*, както изглежда приема авторът на с. 124, доколкото хонорарът е уговорен в отклонение от принципа на безвъзмездност на мандата и отделен легално днес (чл. 286 ЗЗД) от *actio mandati contraria* (чл. 285 ЗЗД), а исторически искът е бил предмет

---

¹ *Василев, Л. Облигационно право отделни видове облигационни отношения, Наука и изкуство, С, 1958, с. 607.*

на отделна процедура. Днес тази разлика в процедурата е отдавна изоставена, а уговарянето на възнаграждение (хонорар) прави договора изначално синелагматичен, което изключва според мен идеята за несъвършена двустранност с оглед възнаграждението и контрарен характер на иска, произтичащ от изричната уговорка за възнаграждение. Възражения буди у мен и изводът на автора (с. 124), че гесторът - професионалист има право на възнаграждение за личните си усилия – тъй или иначе, гестията е квазимандатно отношение и при липсата на изрична уговорка едва ли е оправдано да приемем различно третиране с оглед персоналните особености на гестора. Дали е допустимо изравняване по чл. 59 ЗЗД, който има различни предпоставки и не е гестионен иск, е друг въпрос. Примерите в обратна посока (чл. 318 – 328 КТК, такси при планинско спасяване и др.) са по-скоро специални и според мен режимът им не бива да бъде пренасян към гестията, особено в хипотезите на нормативно възлагане на грижа, което и според автора е релевантно като изключващо гестията (с. 177).

5.2.3. Въпреки извинителната бележка под линия на с. 14, трудно бих преглътнал смешението между „термин“ и „понятие“ (с. 27), а вероятно и други некоректности.

5.2.4. Предложенията *de lege ferenda* (с. 273), традиционно се разглеждат като приносен елемент на юридическите изследвания. Лично аз намирам такова поощрение за неудачно, доколкото то стимулира формулирането на нормативни текстове, които легализират тезите на автора (макар да признавам, че и аз съм правил такива предложения), като предложенията за изменение на уредбата би следвало да се ограничават до хипотезите, в които изменението е необходимо за отстраняване на законови празнини или противоречия, водещи до явно несправедливи резултати при буквалното прилагане на действащата уредба. Иначе, предложенията за детайлиране на уредбата, ако бъдат приети, биха довели до ограничаване на възможностите на съда да схваща правото така, както елегантно го е определил Целз: *ars boni et aequi*. Нека добавя, че тъкмо позитивната уредба на облигационното право е може би онзи последен нормативен „остров“, за който фразата на Целз все още има смисъл. Към предложените от автора изменения имам следните бележки:

5.2.4.1. Към темата на дисертацията, поне според заглавието се отнасят само предложенията за изменения в чл. 60, но не и тези относно чл. 61 и чл. 62 ЗЗД;

5.2.4.2. Предложените от автора редакции са със силно усложнен в сравнение с оригиналните текстове на ЗЗД синтаксис и не съответстват на елегантния език на ЗЗД, като подмяната на

„заинтересован“ с „господар на работата“ (вж. и с. 26 – 28) едва ли с нещо подобрява уредбата;

5.2.4.3. Предложението за редакция на чл. 62 ЗЗД излиза според мен от неудачно тълкуване на текста като „ратификация“, която учредява ново договорно отношение с обратна сила. За мен правилното тълкуване на текста е в посока, че потвърждаването предотвратява евентуалния спор дали работата е била предприета уместно и дали е била добре водена в съответния интерес, каквато редакция бих подкрепил.

5.3. Традиционно тук е мястото да се каже, че посочените критични бележки не омаловажават постиженията на автора и качествата на дисертационния труд. Мисля, че нито авторът, нито трудът заслужават такова формално омекотяване. Напротив категорично е безспорно, че дисертантът е избрал тема, провел е изследване и е представил научно съчинение, които също така категорично надхвърлят онова, което се очаква от и се изисква за получаване на научната и образователна степен „доктор“, като тъкмо уважението към автора и постиженията му налага трудът да бъде прочетен и дискутиран внимателно, а критичните бележки да помогнат на младия автор да постигне още по-ярко онова, за което има основателна амбиция.

6. ЗКЛЮЧЕНИЕ:

С оглед изложеното намирам, че представеният от Светослав Иванов дисертационен труд: *„Задължението на управителя от воденето на чужда работа без възлагане според българското облигационно право“*, отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ и нормативните актове по прилагането му – съдържа научни и научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката, и показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност и способности за самостоятелни научни изследвания, поради което предлагам на научното жури да даде на СВЕТОСЛАВ ИВАНОВ ИВАНОВ образователната и научна степен „доктор“ по научно направление 3.6. Право, научна специалност „гражданско и семейно право“.

София, 8 септември 2020 година

доц. д-р Траян Конов